

ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของเจนเนอเรชันซี: กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง

The Attitude Toward Nursing Profession among The Generation Z Population: The Secondary School Case Study

ปราณี อ่อนศรี

Pranee Onsi

วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ราชเทวี กรุงเทพฯ ประเทศไทย 10400

The Royal Thai Army Nursing College, Ratchathewee, Bangkok, Thailand 10400

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้การวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของเจนเนอเรชันซี และเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของกลุ่มตัวอย่างที่แผนการเรียนแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 251 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.81 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านความเชื่อและความคิดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) ด้านความรู้สึกละเอินอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.66$) ด้านพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) และพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่แผนการเรียนแตกต่างกันมีทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ามุมมองของกลุ่มตัวอย่างต่อวิชาชีพพยาบาลมีแนวโน้มไปทางด้านบวก และไม่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มแผนการเรียน และจากการแสดงความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นในด้านจุดเด่นของวิชาชีพคือ วิชาชีพพยาบาลมีหน้าที่ในการดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้ป่วย ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลเป็นผู้มีความเมตตาและผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลเป็นผู้มีความอดทน ด้านข้อเสนอแนะที่ควรพัฒนา คือ ควรปลูกฝังให้บุคลากรมีความรักในวิชาชีพพยาบาล ควรยืดหยุ่นเวลาให้บริการผู้ป่วยที่มารับบริการ และวิชาชีพพยาบาลได้รับค่าตอบแทนไม่เหมาะสมกับภาระงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่สถาบันการศึกษาพยาบาลและผู้ที่เกี่ยวข้องควรตระหนักถึงและนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพพยาบาลต่อไป

คำสำคัญ : ทัศนคติ วิชาชีพพยาบาล เจนเนอเรชันซี

Abstract

This descriptive research was aimed to explore Generation Z population's attitudes toward nursing profession and compare attitudes in difference education program. Two hundred and fifty-one students studying in Grade 12 in academic year 2016 at the secondary school level were selected by using Stratified random sampling. The participants were invited to complete the Questionnaire of attitude toward nursing profession. The validity of the Questionnaire was conducted by 3 experts, and the Cronbach's alpha coefficient was 0.81. The data were analyzed using mean, standard deviation and one way ANOVA. The results revealed that an overall of the subjects' score of attitude toward nursing profession was in a good level. ($\bar{X} = 3.50$) For each part of attitudes, the study found that the cognitive component was in a moderate level. ($\bar{X} = 3.47$) The

affective component was in a good level. ($\bar{X} = 3.66$) The behavioral component was in a moderate level. ($\bar{X} = 3.37$) The study was also found that there was no significantly difference between attitude toward nursing profession and education program. ($p > .05$) This study indicated that an overall attitude toward nursing profession was in a good level. The participants provided positive feedback on strengths of nursing profession which focused on the responsibilities of nurses, compassion, caring, empathy and helping patients with deep heart. This findings would not only help nursing educators fully understand the educational effects of nursing profession, but also provide recommendations for nursing schools in their efforts to recruit the new generation population and develop positive attitudes and professional values of nursing in order to establish the foundation for future nursing career. Moreover, reasonable salary was considered

Keywords : Attitude, Nursing profession, Generation Z

บทนำ

วิชาชีพพยาบาล เป็นการให้บริการแก่สังคมในด้านช่วยดำรงรักษาสุขภาพอนามัยที่ดีของมนุษย์ในทุกมิติทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ สติปัญญา และจิตวิญญาณของผู้ที่เจ็บป่วยและไม่ได้เจ็บป่วย การปฏิบัติการพยาบาลจึงต้องอาศัยความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติการพยาบาลและความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ¹ บุคลากรพยาบาลจึงถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับงานบริการและพัฒนาวิชาชีพพยาบาลให้มีความเจริญก้าวหน้า² ทั้งนี้เนื่องจากวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่สังคมคาดหวังในด้านการให้บริการสุขภาพและพยาบาลเป็นบุคลากรที่ต้องปฏิบัติงานกับผู้คนทั้งผู้ร่วมงานในทีมสุขภาพ และผู้ใช้บริการที่มีความหลากหลาย³ ทักษะของสังคมต่อวิชาชีพพยาบาลจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการสะท้อนคุณภาพและคุณลักษณะต่างๆ ของพยาบาลด้านการปฏิบัติงาน การแสดงออกรวมถึงผลงานที่พยาบาลได้กระทำอาจเป็นประสบการณ์ที่ตนเองประสบ เมื่อตนเองหรือคนในครอบครัวเจ็บป่วยคำบอกเล่าของผู้อื่นรวมทั้งการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนทั้งทางวิทยุโทรทัศน์หนังสือพิมพ์และสื่อต่างๆ⁴ ปัจจุบันโครงสร้างของประชากรมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เจนเนอเรชันซีหรือกลุ่มที่เกิดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537-2545⁵ ประชากรกลุ่มนี้เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีและสามารถใช้เทคโนโลยีได้ตั้งแต่เด็ก สื่อสารกับเพื่อนและสื่อสารตัวเองผ่านโซเชียลมีเดีย เป็นเด็กที่ไม่ค่อยอยู่นอกบ้าน สนุกใจที่จะบอกเรื่องตนเอง เหล่านี้ทำให้เขามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำอะไรได้หลายอย่างพร้อมกัน ชอบตั้งคำถาม สมาธิสั้น ใจร้อน มีปัญหาเรื่องการสื่อสาร มีปัญหาเรื่องวินัย และความอดทนต่ำ⁶ จากลักษณะของประชากรที่เปลี่ยนแปลงไป ตามกลุ่มเจนเนอเรชันซีนี้

อาจจะมีผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล ในปัจจุบันคนเจนเนอเรชันซีนี้กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีความหลากหลายตามแผนการเรียน และอาจเป็นกลุ่มเป้าหมายในการเลือกศึกษาต่อในวิชาชีพพยาบาล ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของเจนเนอเรชันซีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตชุมชนเมือง และมีความหลากหลายของนักเรียนที่เข้ามาศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาภาพลักษณ์ของวิชาชีพพยาบาล รวมทั้งเป็นข้อเสนอแนะต่อสถาบันการศึกษาพยาบาลและสถานบริการพยาบาล ในการพัฒนาบุคลากรพยาบาลสามารถให้บริการที่ดีกับผู้ใช้บริการ และปฏิบัติภารกิจต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายการพยาบาลที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของคนเจนเนอเรชันซี
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลที่แผนการเรียนแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลตามกรอบแนวคิดของ Triandis⁷ ซึ่งกล่าวถึงองค์ประกอบของทัศนคติ มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเชื่อและความคิด ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม

รูปแบบการวิจัย การวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง จำนวน 673 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง จำนวน 251 คน โดยคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamanae⁸ จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบ stratified random sampling

จากการคำนวณจากแต่ละกลุ่มได้ขนาดตัวอย่างดังนี้

แผนการเรียน	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
แผนการเรียนคณิตศาสตร์ - วิทยาศาสตร์ Intensive	49	18
แผนการเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์	35	13
แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี	65	24
แผนการเรียนคณิตศาสตร์ - วิทยาศาสตร์	165	62
แผนการเรียนคณิตศาสตร์ - อังกฤษ	180	67
แผนการเรียนอังกฤษ - จีน - ฝรั่งเศส	179	67

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ กลุ่มการเรียน เกรดเฉลี่ยสะสม และภูมิลำเนาเดิม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล⁹ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีจำนวนทั้งหมด 33 ข้อ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเชื่อและความคิด จำนวน 12 ข้อ ด้านความรู้สึกรู้สึก จำนวน 11 ข้อ และ ด้านพฤติกรรม จำนวน 10 ข้อ โดยแบบสอบถามเป็นข้อความเชิงบวก จำนวน 18 ข้อ ข้อความเชิงลบ จำนวน 15 ข้อ

เกณฑ์การประเมินผลของทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล แบ่งเป็น 5 ระดับ 10 ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 ระดับดีมาก คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 ระดับดี คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 ระดับไม่ค่อยดี คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 ระดับไม่ดี

ส่วนที่ 3 คำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ ได้แก่

1. ท่านคิดว่าจุดเด่นของวิชาชีพพยาบาลคืออะไร
2. ท่านคิดว่าวิชาชีพพยาบาลควรมีการพัฒนา/ปรับปรุงในเรื่องใด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ความเที่ยงตรง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล ของคนเจนเนอร์ชันซีที่คณะผู้วิจัยได้ดัดแปลงขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความถูกต้องของการวัดความเหมาะสมของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้ ความเชื่อมั่น ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น โดยนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน ทดสอบหาความเชื่อมั่น โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล เท่ากับ 0.81

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาโครงการวิจัย กรมแพทยทหารบก เมื่อวันที่ 17 ต.ค. 2559 รหัสโครงการ N003q/59_Exp กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ จะได้รับการชี้แจงจากผู้วิจัยเกี่ยวกับรายละเอียดโดยผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์และประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย พร้อมทั้งถามความสมัครใจของทุกคนในการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้การปฏิเสธหรือยุติการเข้าร่วมวิจัยจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อผู้เข้าร่วมวิจัย โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงกับกลุ่มตัวอย่างว่าการทำวิจัยในครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จะเก็บไว้เป็นความลับโดยไม่ส่งผลเสียหายใดๆ แก่ผู้เข้าร่วมวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการมีดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานด้วยตนเองกับผู้อำนวยการของโรงเรียนและอาจารย์ฝ่ายแนะแนวของโรงเรียนเพื่อชี้แจง

วัตถุประสงค์ ขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย และการรวบรวมข้อมูล

3. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและรายละเอียดในการตอบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทราบก่อนลงมือทำแบบสอบถาม

4. เก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

	ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	82	32.7
	หญิง	169	67.3
อายุ	16 ปี	3	1.2
	17 ปี	160	63.7
	18 ปี	84	33.5
	19 ปี	4	1.6
กลุ่มการเรียนรู้	คณิตศาสตร์ – วิทยาศาสตร์ Intensive	18	7.2
	พิเศษวิทยาศาสตร์	13	5.2
	วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี	24	9.6
	คณิตศาสตร์ – วิทยาศาสตร์	62	24.7
	คณิตศาสตร์ – อังกฤษ	67	26.7
	อังกฤษ – จีน – ฝรั่งเศส	67	26.7
เกรดเฉลี่ย	1.50 – 2.00	5	2.0
	2.01 – 2.50	20	8.0
	2.51 – 3.00	48	19.1
	3.01 – 3.50	108	43.0
	3.51 ขึ้นไป	70	27.9
ภูมิสำเนา	ภาคเหนือ	4	1.6
	ภาคกลาง	223	88.8
	ภาคใต้	8	3.2
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	9	3.6
	ภาคตะวันออก	7	2.8

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ
2. ข้อมูลทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลใช้การคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล ในกลุ่มที่มีแผนการเรียนแตกต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)
4. คำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ และนำมาแจกแจงความถี่

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของคนเจนเนอเรชันซี โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง จำนวน 251 คน ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางต่อไปนี้

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 169 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 มีอายุ 17 ปี จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 63.7 อยู่ในกลุ่มการเรียน คณิตศาสตร์-อังกฤษ และกลุ่มการเรียนอังกฤษ-จีน-ฝรั่งเศส จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 เกรดเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.01 – 3.50 จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 88.8

ตาราง 2 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกรายด้าน

ทัศนคติต่อวิชาชีพ	$\bar{X}$	S.D	การแปลผล
1. ด้านความเชื่อและความคิด	3.47	0.40	ปานกลาง
2. ด้านความรู้สึก	3.66	0.44	ดี
3. ด้านพฤติกรรม	3.37	0.60	ปานกลาง
ทัศนคติโดยรวม	3.50	0.38	ดี

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของกลุ่มตัวอย่างด้านความเชื่อและความคิด จำแนกเป็นรายชื่อ

ทัศนคติด้านเชื่อและความคิด	$\bar{X}$	S.D	การแปลผล
1. ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลต้องปฏิบัติงานภายใต้กฎหมาย	4.34	0.79	ดี
2. เป็นวิชาชีพที่ต้องพัฒนาความรู้ให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง	4.14	0.83	ดี
3. เป็นวิชาชีพที่มีความมั่นคง ไม่มีการตกงาน	3.92	0.88	ดี
4. เป็นวิชาชีพที่ทำให้คุณภาพชีวิตไม่ดี	3.80	1.13	ดี
5. เป็นวิชาชีพที่มีโอกาสได้ไปทำงานหลายแห่ง/ มีโอกาสเลือกศึกษาต่อทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ	3.65	0.94	ดี
6. เป็นวิชาชีพที่ไม่เท่าเทียมวิชาชีพอื่น	3.57	1.03	ดี
7. เป็นวิชาชีพที่ไม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว	3.53	1.07	ดี
8. เป็นวิชาชีพที่มีการอำนวยความสะดวกเรื่องที่พัก	3.36	0.79	ปานกลาง
9. ใช้ทุนทรัพย์ในการศึกษาน้อย และมีเงินอุดหนุนในการศึกษา	3.15	0.81	ปานกลาง
10. เป็นวิชาชีพที่มีรายได้น้อย	2.88	0.98	ปานกลาง
11. เป็นวิชาชีพที่ให้บริการประชาชนโดยไม่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพอื่นๆ	2.78	1.04	ปานกลาง
12. เป็นวิชาชีพที่ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ ทางการแพทย์	2.52	0.94	ปานกลาง
ทัศนคติโดยรวม	3.47	0.40	ปานกลาง

จากตาราง 2 พบว่าทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านความรู้สึกละอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.66$) ด้านความเชื่อและความคิด และด้านพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$ และ $\bar{X} = 3.37$) ตามลำดับ

จากตาราง 3 พบว่าด้านความเชื่อและความคิดข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลต้องปฏิบัติงานภายใต้กฎหมาย ($\bar{X} = 4.34$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เป็นวิชาชีพที่ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลไม่มีอำนาจในการตัดสินใจทางการแพทย์ต้องอยู่ภายใต้ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์ ($\bar{X} = 2.52$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของกลุ่มตัวอย่างด้านความรู้สึก จำแนกเป็นรายข้อ

ทัศนคติด้านความรู้สึก	$\bar{X}$	S.D	การแปลผล
1. เป็นวิชาชีพที่ต้องให้การบริการแก่ผู้ป่วย	4.48	0.76	ดี
2. เป็นวิชาชีพที่ทำประโยชน์กับตนเอง ครอบครัว และสังคม	4.42	0.74	ดี
3. เป็นวิชาชีพที่หล่อหลอมให้เกิดความเมตตา กรุณา	4.24	0.83	ดี
4. เป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ น่ายกย่องนับถือ เป็นที่ยอมรับของสังคม	4.22	0.89	ดี
5. เป็นวิชาชีพที่สร้างบุญกุศลให้กับตนเอง และช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์	4.10	0.88	ดี
6. วิชาชีพพยาบาลเปิดโอกาสให้เลือกเรียนได้ตามระดับความรู้	3.92	0.99	ดี
7. เป็นวิชาชีพที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำ	3.75	1.15	ดี
8. เป็นวิชาชีพที่มีศักดิ์ศรีเดียวกับวิชาชีพอื่น	3.63	1.16	ดี
9. เป็นวิชาชีพที่อยู่กับสิ่งแวดล้อมไม่สวยงาม	3.01	1.08	ปานกลาง
10. เป็นวิชาชีพที่ผู้ประกอบวิชาชีพมักไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น	2.47	1.15	ไม่ค่อยดี
11. เป็นวิชาชีพที่เสี่ยงต่อการติดโรค	2.09	0.85	ไม่ค่อยดี
ทัศนคติโดยรวม	3.66	0.44	ดี

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของกลุ่มตัวอย่าง ด้านพฤติกรรม จำแนกเป็นรายข้อ

ทัศนคติด้านพฤติกรรม	$\bar{X}$	S.D	การแปลผล
1. ท่านคิดว่าท่านสามารถให้การช่วยเหลือคนทั่วไปที่เจ็บป่วย	4.21	0.87	ดี
2. ท่านชอบให้ความช่วยเหลือผู้อื่นเสมอเมื่อมีโอกาส	4.06	0.85	ดี
3. ท่านคิดว่าวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ทำทลายความสามารถของท่าน	3.78	0.95	ดี
4. ท่านมีความภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ/ เจ็บป่วย	3.75	1.18	ดี
5. ท่านตั้งใจจะเรียนวิชาชีพพยาบาล และมีความรู้สึกภูมิใจที่จะบอกคนอื่น	3.65	0.30	ดี
6. เมื่อพบผู้ป่วยบาดเจ็บ หรือประสบอุบัติเหตุ ท่านกลัวที่จะให้ความช่วยเหลือ	3.25	1.18	ปานกลาง
7. ท่านไม่สามารถปรับตัวได้เมื่อประกอบวิชาชีพพยาบาล	3.12	1.05	ปานกลาง
8. ท่านกลัวความเจ็บป่วยและความตาย	2.78	1.26	ปานกลาง
9. ท่านต้องการประกอบอาชีพอื่นที่อยู่ในความนิยมมากกว่า	2.64	1.11	ปานกลาง
10. ถ้าเลือกวิชาชีพอื่นได้ท่านจะไม่เลือกวิชาชีพพยาบาล	2.52	1.07	ปานกลาง
ทัศนคติโดยรวม	3.37	0.60	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่าด้านความรู้สึก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เป็นวิชาชีพที่ต้องให้การบริการแก่ผู้ป่วย ($\bar{X} = 4.48$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เป็นวิชาชีพที่เสี่ยงต่อการติดโรค ($\bar{X} = 2.09$)

จากตาราง 5 พบว่า ด้านพฤติกรรมข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านคิดว่าท่านสามารถให้การช่วยเหลือคนทั่วไปที่เจ็บป่วย ($\bar{X} = 4.21$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ถ้าเลือกวิชาชีพอื่นได้ท่านจะไม่เลือกวิชาชีพพยาบาล ($\bar{X} = 2.52$)

จากตาราง 6 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวปรากฏว่า ค่า F test คำนวณได้เท่ากับ 1.76 ($p > .05$) แสดงว่า คะแนนทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของกลุ่มตัวอย่างเมื่อจำแนกตามแผนการเรียนมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 จุดเด่นของวิชาชีพพยาบาลตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ความถี่สูงสุดด้านความเชื่อและความคิด ได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลเป็นผู้มีความอดทน ด้านความรู้สึก ได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลเป็นผู้มีความเมตตา และด้านพฤติกรรม ได้แก่ วิชาชีพพยาบาลมีหน้าที่ในการดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้ป่วย

จากตาราง 8 สิ่งที่ควรพัฒนา/ปรับปรุงวิชาชีพตามความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ความถี่สูงสุดด้านความเชื่อและความคิด ได้แก่ ควรเพิ่มค่าตอบแทน เนื่องจากวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ได้รับค่าตอบแทนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับภาระงานที่มีมาก ด้านความรู้สึก ได้แก่ ควรปลูกฝังให้บุคลากรมีความรักในวิชาชีพพยาบาล ด้านพฤติกรรม ได้แก่ วิชาชีพพยาบาลควรยืดหยุ่นเวลาให้บริการผู้ป่วยที่มาใช้บริการ

ตาราง 6 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแผนการเรียน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	1105.91	5	221.18	1.76	.122
ภายในกลุ่ม	30781.83	245	125.64		
รวม	31887.74	250			

ตาราง 7 จุดเด่นของวิชาชีพพยาบาลตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ด้านทัศนคติ	จุดเด่น	ความถี่
ด้านความเชื่อและความคิด	- ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลเป็นผู้มีความอดทน	7
	- วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ความมั่นคง	3
	- ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับโรค	1
	- ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลมีสิทธิเหนือผู้ป่วย	1
ด้านความรู้สึก	- ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลเป็นผู้มีความเมตตา	18
	- ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลเป็นผู้มีความเสียสละ	7
	- วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ	6
	- ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลมีความสามารถด้านการบริการที่ดี	6
ด้านพฤติกรรม	- วิชาชีพพยาบาลมีหน้าที่ในการดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้ป่วย	84
	- วิชาชีพพยาบาลมีหน้าที่เป็นผู้ช่วยแพทย์ในการรักษาพยาบาลผู้ป่วย	6
	- วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่แต่งกายด้วยชุดเครื่องแบบ สีขาว สะอาด	2

ตาราง 8 วิชาชีพพยาบาลควรพัฒนา/ปรับปรุง ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

ด้านทัศนคติ	ข้อควรพัฒนา/ปรับปรุง	ความถี่
ด้านความเชื่อและความคิด	- ควรเพิ่มคำตอบแทนให้เหมาะสมกับภาระงาน	13
	- ควรเพิ่มบทบาททางการพยาบาลให้เด่นชัด	5
	- ควรมีการหาความรู้และนวัตกรรมใหม่ๆ ในการดูแล	4
ด้านความรู้สึ	- ควรปลูกฝังให้บุคลากรมีความรักในวิชาชีพพยาบาล	4
	- ผู้ประกอบวิชาชีพควรมีคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพมากขึ้น	3
	- ควรเพิ่มสวัสดิการให้กับพยาบาลวิชาชีพ	2
ด้านพฤติกรรม	- ควรยืดหยุ่นเวลาให้บริการผู้ป่วยที่มารับบริการ	13
	- ความเพิ่มจำนวนบุคลากรทางการพยาบาล	3
	- ควรเพิ่มอุปกรณ์ทางการพยาบาลที่ทันสมัย	3

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลด้านความเชื่อและความคิดค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับดีคือผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลต้องปฏิบัติงานภายใต้กฎหมายทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิชาชีพพยาบาลเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมคือเป็นวิชาชีพที่อยู่ภายใต้กฎหมายและองค์กรอิสระ เช่น สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยและสภาการพยาบาล ส่วนการปฏิบัติงานของพยาบาลจะยึดหลักปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2540¹¹ ซึ่งเป็นบรรทัดฐานในการให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยและค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลางคือเป็นวิชาชีพที่ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลไม่มีอำนาจในการตัดสินใจทางการพยาบาลต้องอยู่ภายใต้ผู้ประกอบวิชาชีพแพทย์ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีความเห็นว่าควรให้ความเท่าเทียมทางด้านวิชาชีพและเพิ่มบทบาททางการพยาบาลให้เด่นชัด ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างว่าวิชาชีพพยาบาลไม่เท่าเทียมกับวิชาชีพแพทย์อาจเกิดจากการพบเห็นประสบการณ์และการปฏิบัติงานของพยาบาลในการดูแลหรือการให้การพยาบาล¹² ทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคลและพยาบาลยังมีหน้าที่ในการช่วยเหลือแพทย์กระทำการรักษาโรค ทั้งนี้โดยอาศัยหลักวิทยาศาสตร์และศิลปะการพยาบาลในการประเมินสภาพ

การวินิจฉัยปัญหา การวางแผนการปฏิบัติ และการประเมินผลตามพระราชบัญญัติวิชาชีพพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2540¹¹

ทัศนคติด้านความรู้สึต่อวิชาชีพพยาบาลข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับดี คือเป็นวิชาชีพที่ต้องให้การบริการแก่ผู้ป่วย จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในด้านของจุดเด่นให้ความคิดเห็นว่า วิชาชีพพยาบาลมีหน้าที่ในการดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้ป่วย ทั้งนี้จากหลักพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2540 มาตรา 3¹¹ ได้ให้ความหมายการพยาบาลว่าเป็นการกระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการดูแลและช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วย การฟื้นฟูสภาพ การป้องกันโรค และการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งการช่วยเหลือแพทย์กระทำการรักษาโรคโดยมีจรรยาบรรณวิชาชีพเป็นที่ยึดถือปฏิบัติ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด เป็นวิชาชีพที่เสี่ยงต่อการติดโรคเนื่องจากวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด ทำให้เสี่ยงต่อการติดโรคและในปัจจุบันแนวโน้มของการเกิดโรคมีความรุนแรงมากขึ้น เช่น AIDS และ Hepatitis B ในบางครั้งอาจทำให้สูญเสียเจ้าหน้าที่การแพทย์ในการรักษาพยาบาลและกลุ่มตัวอย่างยังไม่เข้าใจในแนวทางการป้องกันจึงทำให้มองเห็นว่าเป็นวิชาชีพที่เสี่ยงต่อการติดโรค ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่าบุคลากรทางการพยาบาลที่มีการสัมผัสสิ่งคุกคาม

สูง จะมีปัญหาสุขภาพจากการทำงานมาก ทั้งนี้เนื่องจากการทำงานของบุคลากรในโรงพยาบาลส่วนใหญ่เป็นการทำงานที่ใกล้ชิดผู้ป่วย มีโอกาสเผชิญความเสี่ยงจากการปฏิบัติงานที่ต้องสัมผัสสิ่งคุกคามสุขภาพทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ และเคมี ซึ่งสิ่งคุกคามเหล่านี้อาจก่อให้เกิดโรคหรือการเจ็บป่วยในบุคลากร และส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพได้ทั้งในระยะเฉียบพลันและระยะยาว¹³

ทัศนคติด้านพฤติกรรมพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับดี คือกลุ่มตัวอย่างคิดว่าสามารถให้การช่วยเหลือคนทั่วไปที่เจ็บป่วยได้ จากกองการพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข¹⁴ ได้กำหนดหน้าที่หลักทางคลินิกของพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ การประเมินปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างถูกต้องและครบถ้วนทันทีที่รับไว้ในการดูแล การติดตามเฝ้าระวังและการประเมินแก้ปัญหาความต้องการอย่างต่อเนื่องตลอดการดูแลจนกระทั่งจำหน่าย การจัดการกับอาการรบกวนต่างๆ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ การป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ และการบาดเจ็บต่างๆ เช่น การพลัดตกหกล้ม การบาดเจ็บจากการผูกมัด การบาดเจ็บจากการใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ทางการแพทย์ รวมทั้งการป้องกันการติดเชื้อในโรงพยาบาลและยังสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพการพยาบาลต่อประชาชนของสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย¹⁵ ที่กล่าวว่าพยาบาลพึงปฏิบัติหน้าที่โดยใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ในวินิจฉัยและการแก้ไขปัญหาสุขภาพอย่างเหมาะสมกับสุขภาพของบุคคลครอบครัวและชุมชน โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ได้ให้ความคิดเห็นด้านจุดเด่นของวิชาชีพพยาบาลว่ามีหน้าที่ในการดูแลและให้ความช่วยเหลือผู้ป่วย จุดเด่นด้านพฤติกรรมตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพพยาบาลเป็นผู้ที่มีความเมตตา เสียสละ และอดทน รวมทั้งแต่งกายด้วยเครื่องแบบสีขาว สะอาด ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะทางจริยธรรมของพยาบาลตามการศึกษาที่พบว่าผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นว่าการพยาบาลแต่งกายสุภาพ สะอาด เรียบร้อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับดีมาก และรองลงมาคือ พยาบาลมีบุคลิกภาพพฤติกรรมน่าเชื่อถือ และศรัทธาอยู่ในระดับดี¹⁶ ส่วนทัศนคติด้านพฤติกรรมข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ถ้าเลือกวิชาชีพอื่นได้ทันทันทีจะไม่เลือกวิชาชีพพยาบาลอาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะของเจนเนอร์ชันซี ซึ่งเป็นไปตามที่กล่าวว่า เจนเนอร์ชันซีจะมีลักษณะสมาธิสั้น ใจร้อนและความอดทนต่ำ¹⁷ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมองว่าพยาบาลต้องเป็นผู้ที่มีความอดทน และข้อเสนอแนะที่ควรพัฒนาได้แก่ ควรเพิ่มค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับ

ภาระงาน ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจในการเลือกเรียนพยาบาลน้อย นอกจากนี้ยังเสนอแนะว่าพยาบาลควรยืดหยุ่นขณะให้การพยาบาลแก่ผู้ใช้บริการ ซึ่งอาจเป็นประสบการณ์ที่กลุ่มตัวอย่างได้รับ สอดคล้องกับกองการพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข¹⁴ ได้กล่าวไว้ว่าการสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ใช้บริการโดยการปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานของสัมพันธภาพและการสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ใช้บริการด้วยบุคลิกภาพที่เหมาะสมจากประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่เคยใช้บริการ จึงอาจมีผลต่อความประทับใจหรือการตัดสินใจที่จะเลือกเรียนพยาบาลตามมุมมองหรือทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล¹²

คะแนนทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของกลุ่มตัวอย่างเมื่อจำแนกตามแผนการเรียนมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างถึงแม้ว่าจะมีแผนการเรียนที่แตกต่างกันก็ไม่ทำให้ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ทัศนคติซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคลนั้น¹² แต่แผนการเรียนยังไม่ใช่ว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เหมือนกับวิธีการชักจูง การเปลี่ยนกลุ่ม การล้างสมอง และการโฆษณาชวนเชื่อ^{18,19} และจากผลการวิจัยครั้งนี้ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างอาจจะอยู่ในสิ่งแวดล้อมและมีประสบการณ์ในการรักษาพยาบาลที่ดี²⁰

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. วิทยาลัยพยาบาลควรมีการประชาสัมพันธ์วิชาชีพพยาบาล แนะนำแนวทางการศึกษาพยาบาลแก่กลุ่มเจนเนอร์ชันซีตั้งแต่ก่อนเข้าศึกษา จัดการเรียนการสอนให้สะท้อนภาพลักษณ์การให้บริการที่ดี มีจิตบริการ และปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาลตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนพยาบาลในสถาบันการศึกษา
2. ควรส่งเสริมภาพลักษณ์ของวิชาชีพพยาบาลให้มีความน่าเชื่อถือในการทำงาน ทั้งในด้านการปฏิบัติการให้ความรู้คำแนะนำแก่ผู้รับบริการ และพัฒนานาบทบาทพยาบาลให้เด่นชัด
3. องค์กรที่เกี่ยวข้องกับพยาบาล ควรนำข้อมูลจากข้อเสนอแนะมาพัฒนาปรับปรุง เช่น ควรปลูกฝังให้บุคลากรมีความรักในวิชาชีพพยาบาล พยาบาลควรยืดหยุ่นเวลาให้บริการผู้ป่วยที่มารับบริการ และควรเพิ่มค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับภาระงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล เพื่อให้สะท้อนข้อมูลเชิงลึก นำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

2. ควรมีการศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลในกลุ่มอื่นที่มีความหลากหลายหรือบริบทที่ต่างไป

References

1. Sirilai S. Ethics for Nurses. 10th ed. Bangkok. Chulalongkorn university. 2008. (In Thai)
2. Lekwilai R. Role and Work of Nurses. Srisangworn Sukhothai Hospital. 2005. (In Thai)
3. Kuariyakul A., Yosthawee W., Inthichote N., Nuanthong w., Inpanoa W. Attitude toward the nursing profession of nursing students of Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit.. Journal of Health Science Research. 2012; 6(1): 18-26. (In Thai)
4. Anuroeng S., Aungsakul L., Polgaew W. The Relationship between Attitude toward Health Service and learning Achievement of Nursing Students of Boromarajonani College of Nursing, Nakhonratchasima. The Journal of Boromarajonani College of Nursing, Nakhonratchasima. 2012; 18(1): 39-48. (In Thai)
5. National Master. Thailand Population Pyramid for 2010. (In Thai)
6. Onsangkul S. Cover story Generation Z. Read me. 2558; 28: 12-13. (In Thai)
7. Triandis. Attitude an Attitude Change. John Wiley & Sons 1971.
8. Srisai S. Applied statistics for Social Science Research. 3rd ed. Bangkok. Chulalongkorn University. 2008. (In Thai)
9. Chutiwetku K. Effect of Information Technology Service Program toward Attitude and Decision to Study in Nursing among Mattayom 6 Students. Thesis Master of Science. Mahidol University. 1998. (In Thai)
10. Kangpeng S. Interpretation Criterion of Average Score from Rating Scale Questionnaire. (In Thai)
11. The Nurses' Association of Thailand. Nursing and Midwifery Act 1997. (In Thai)
12. Chusri T. Waste Management Behavior of Business Tour Entrepreneur: Case Study Ratchapapa Dam, Surathane Province. Thesis Master of Social Science. Mahidol University. 2009. (In Thai)
13. Pyoonwong A. Health Problems from Work among Personnel of Chaopayaapaibhubet Hospital. Journal of Public Health Nursing. 2013; 27(1): 54-62
14. Ministry of Public Health. Nursing Quality Assurances: Nursing Department of Emergency. Bangkok: Ministry of Public Health; 2011. (In Thai)
15. The Nurses' Association of Thailand. Nursing Code of Ethics. 2003. (In Thai)
16. Onsri P. The Relationship between Selected Factor and Ethical Attributes of Professional Nurses Based on the Client Perception. Royal Thai Army Medical Journal. 2013. 66(2): 59-67. (In Thai)
17. Deeauam C. Communication for Construction Learning Innovation for Generation Z. Thesis Doctor of Philosophy. Rajapatwalaialongkorn University. 2012. (In Thai)
18. Katawanit T. Psychology. Bangkok: Seeducation. 2005. (In Thai)
19. Teangtrong P. The Factors Affecting Attitude and Behavior Related to Thai Music of Secondary School Students in Petchaburi. Thesis Master of Cultural Management, Chulalongkorn University. 2015. (In Thai)
20. Onsri P. Knowledge Attitude and Health Promoting Behaviors among Army Nursing Students. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2016. 17(3): 158-167. (In Thai)